

ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΗΓΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ:

<https://trapeza.iep.edu.gr/public/subjects.php>

Κείμενο 1

[Ο ρόλος της επικοινωνίας στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων]

Το κείμενο είναι απόσπασμα εισήγησης του Παναγιώτη Ι. Σταμάτη, Αναπληρωτή Καθηγητή Παιδαγωγικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Στο απόσπασμα τονίζεται ο ρόλος της επικοινωνίας στις διαπροσωπικές σχέσεις. (διασκευή)

Η καθημερινή επικοινωνία είτε αναπτύσσεται μέσα στο χώρο της οικογένειας είτε μέσα στο χώρο της εργασίας, σε οποιοδήποτε περιβάλλον και αν αυτή διεξάγεται, διαμορφώνει ένα ευρύ πλέγμα σχέσεων, το οποίο, με τη σειρά του, συμβάλλει καταλυτικά στη διαμόρφωση ενός νέου πλέγματος σχέσεων κ.ο.κ. Κατά συνέπεια, η διαρκής διαμόρφωση και ανάπτυξη νέων πλεγμάτων σχέσεων καθιστούν την επικοινωνία μια εξαιρετικά πολύπλοκη διαδικασία και παράλληλα μια ζωτικής σημασίας πραγματικότητα, χωρίς την οποία δε θα μπορούσαν να προαχθούν και να ευδοκιμήσουν ούτε οι ανθρώπινες σχέσεις ούτε καν και η στοιχειώδης ικανοποίηση των βιοτικών αναγκών. Για να ειπωθεί αυτό με πιο απλά λόγια, χωρίς επικοινωνία, παραδείγματος χάριν, τα ζευγάρια δε θα μπορούσαν να συνάψουν οικογενειακές σχέσεις, οι εργοδότες δεν θα μπορούσαν να βρουν εργαζόμενους για τις δουλειές τους, η εκπαιδευτική διαδικασία δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί κ.λπ.

Γενικότερα, χωρίς επικοινωνία θα επικρατούσαν καταστάσεις φαυλότητας, οι οποίες, κατά κανόνα, οδηγούν σε τέλμα και καταστροφή, σε αμέτρητες και επικίνδυνες συγκρούσεις με διαλυτικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη καθημερινότητα. Αντίθετα, με την επικοινωνία και την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων κάθε άνθρωπος καταφέρνει, εφόσον το επιθυμεί, να δημιουργήσει οικογένεια, να έχει εργασία

ανάλογη με τα προσόντα του, να μετέχει σε εκπαιδευτικές διαδικασίες. Γενικότερα, πετυχαίνει να αναπτύσσει σχέσεις φιλίας, συνεργασίας, αλληλεγγύης, αντιπαλότητας και κάθε άλλης μορφής σχέσεις είτε θετικές είτε αρνητικές, έχοντας πάντα ως κριτήριο το προσωπικό του συμφέρον, χωρίς κατ' ανάγκη να σκέφτεται με ποιο τρόπο θα βλάψει το συμφέρον των άλλων ή το κοινωνικό συμφέρον ευρύτερα.

Σύμφωνα με σύγχρονες έρευνες, τα άτομα που έχουν αναπτύξει εξαιρετικές επικοινωνιακές ικανότητες είναι εκείνα που, κατά κανόνα, σημειώνουν εξαιρετικές επιτυχίες στην προσωπική, στην επαγγελματική και στην κοινωνική τους ζωή (Beebe, Beebe, & Redmond, 2016, Wood, 2015). Είναι τα άτομα εκείνα που δημιουργούν, που απολαμβάνουν την καθημερινότητά τους, παρά τις υφιστάμενες δυσκολίες και τα προβλήματα. Είναι τα άτομα εκείνα τα οποία επιτυγχάνουν στον επαγγελματικό και κοινωνικό στίβο και απολαμβάνουν, κατά κανόνα, τα αγαθά αυτής της επιτυχίας ζώντας με τον πλέον ευχάριστο και, επομένως, καλύτερο δυνατό τρόπο. Έτσι, λοιπόν, μολονότι η επικοινωνία αποτελεί μια σύνθετη έννοια και μια πολύπλοκη διαδικασία, το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει τον άνθρωπο που επιθυμεί να βελτιώσει την επικοινωνιακή του ικανότητα να το καταφέρει, καθώς υπάρχουν πολλοί τρόποι οι οποίοι θα στήριζαν αυτή του την επιθυμία και την προσπάθειά του να βελτιώσει το επικοινωνιακό του επίπεδο.

Κείμενο 2

Το τρίτο στεφάνι

Το μυθιστόρημα του Κώστα Ταχτσή με τίτλο «Το τρίτο στεφάνι» εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1963 και έκτοτε έχει μεταφραστεί σε επτά τουλάχιστον γλώσσες.

[...] Όταν τελειώσαμε το γυμνάσιο, ήθελα να πάω στο πανεπιστήμιο να σπουδάσω Νομικά. Στο σχολείο ήμουν πάντα η πρώτη στην έκθεση ιδεών και στην ιστορία. Ο μπαμπάς μ' ενεθάρρυνε, ήταν προοδευτικός άνθρωπος, πίστευε στη χειραφέτηση των γυναικών. [...] «Άσ' τη μωρέ να πάει κάνα-δυό χρόνια στο πανεπιστήμιο, να ξεσκουριάσει το μυαλό της!» της έλεγε. Αλλ' η μαμά είχε την αντίληψη ότι η θέση των γυναικών είναι στο σπίτι και μοναδικός τους προορισμός ο γάμος κι η ανατροφή των παιδιών τους. [...]

Αλλά δεν την αδικώ εντελώς. Είχε δουλέψει η ίδια σε όλη της τη ζωή σαν άντρας και καλύτερα από άντρας, κι είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο γάμος είναι η πιο εύκολη δουλειά για τη γυναίκα. Δεν ήθελε να βγω στη βιοπάλη. Νόμιζε ότι αν σπούδαζα Νομικά, θα 'παυα να 'μαι γυναίκα. «Αν είναι να μου γίνεις σουφραζέτα²», μου 'λεγε πολλές φορές όταν μ' έβλεπε να διαβάζω τα φιλοσοφικά βιβλία απ' τη βιβλιοθήκη του μπαμπά, «να σηκωθείς να φύγεις απ' το σπίτι μου!» Ο μπαμπάς αναγκάστηκε να υποχωρήσει και με συμβούλευσε να κάνω κι εγώ το ίδιο. Δεν ήθελε να την πικράνει. Την εποχή εκείνη η υγεία της είχε αρχίσει να υποσκάπτεται. Απ' την πολλή δουλειά κινδύνευε να πάθει υπερκόπωση. [...]

² Σουφραζέτα: Ο όρος Σουφραζέτες επινοήθηκε από την εφημερίδα Daily Mail ως ένας υποτιμητικός χαρακτηρισμός για τα μέλη του κινήματος υπέρ του δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες, το οποίο δραστηριοποιήθηκε στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τι πετυχαίνει ο άνθρωπος χάρη στην επικοινωνία, σύμφωνα με το Κείμενο 1; (50-60 λέξεις)

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 η θέση πως η επικοινωνία είναι μια ζωτικής σημασίας πραγματικότητα;

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να μετασχηματίσεις το παρακάτω τμήμα του Κειμένου 1, χωρίς να αλλάξεις το νόημά του, ώστε ο λόγος να γίνει πιο απλός και κατανοητός για ένα ευρύτερο κοινό.

Γενικότερα, χωρίς επικοινωνία θα επικρατούσαν καταστάσεις φαυλότητας, οι οποίες, κατά κανόνα, οδηγούν σε τέλμα και καταστροφή, σε αμέτρητες και επικίνδυνες συγκρούσεις με διαλυτικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη καθημερινότητα. (2^η παράγραφος)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Με αφορμή το Κείμενο 1 να υποθέσεις ότι εκφωνείς ομιλία σε μαθητικό συνέδριο με θέμα τον διάλογο, στο οποίο συμμετέχεις με την ιδιότητα του/της μαθητή/τριας της Α' τάξης του Λυκείου σου. Να εκθέσεις σε 350-400 λέξεις τη γνώμη σου αναφορικά με τη σημασία που έχει ο διάλογος στην ενίσχυση της επικοινωνίας στο σχολείο. Για την οργάνωση της επιχειρηματολογίας σου μπορείς να αξιοποιήσεις στοιχεία από το Κείμενο 1 και να αναφέρεις περιστατικά από την προσωπική σου εμπειρία στο σχολείο.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Στο Κείμενο 2, η αφηγήτρια με αμεσότητα και ζωντάνια μάς μεταφέρει το οικογενειακό κλίμα, όταν γίνονταν συζητήσεις με τους γονείς της για το θέμα των σπουδών της. Να καταγράψεις δύο (2) γλωσσικές επιλογές, οι οποίες επαληθεύουν τη θέση αυτή (μονάδες 10) και ένα παράδειγμα για την κάθε επιλογή (μονάδες 10).

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Με βάση την οπτική της μητέρας που εκφράζεται στο Κείμενο 2 να παρουσιάσεις τη θέση και τον ρόλο της γυναίκας. Θεωρείς ότι η αφηγήτρια συμμερίζεται ή όχι την άποψη αυτή; Να αναπτύξεις την ερμηνεία σου σε 100-150 λέξεις.

Φροντιστήρια Βαγγάλη

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)
Α' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με την επικοινωνία μέσα από «πλέγματα σχέσεων» ικανοποιούνται οι βιοτικές ανάγκες των ανθρώπων και βελτιώνονται οι μεταξύ τους σχέσεις. Εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της οικογένειας, της επαγγελματικής, εκπαιδευτικής και κοινωνικής ζωής. Οι άνθρωποι καλύπτουν προσωπικές τους επιθυμίες, χωρίς όμως να βλάπτουν το κοινωνικό σύνολο, επιτυγχάνουν τους στόχους τους και – παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν – ζουν ικανοποιημένοι.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο βασικός τρόπος ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου είναι το αίτιο και αποτέλεσμα, διότι ως αίτιο τίθεται η ανάπτυξη της επικοινωνίας και ως αποτέλεσμα η δημιουργία ενός νέου πλέγματος σχέσεων [...] χωρίς την οποία δε θα μπορούσαν να προαχθούν και να ευδοκιμήσουν ούτε οι ανθρώπινες σχέσεις ούτε καν και η στοιχειώδης ικανοποίηση των βιοτικών αναγκών.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Γενικότερα, χωρίς επικοινωνία θα υπήρχαν άσχημες καταστάσεις, οι οποίες, βασικά, οδηγούν σε αδιέξοδο και σε πολλές αντιπαραθέσεις με αρνητικές συνέπειες στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Προσφώνηση: Φίλες και φίλοι...

Με την ιδιότητά μου ως μαθητή/τριας... θα ήθελα να σας μιλήσω για την σημασία που έχει η αξιοποίηση του διαλόγου στο σχολείο μου...

Θέση: Ο διάλογος βασίζεται στην επικοινωνία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών ή των μαθητών μεταξύ τους. Η ανάπτυξή του στο σχολείο συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό τόσο στη βελτίωση του παιδαγωγικού κλίματος όσο και στη μάθηση.

Ενδεικτική τεκμηρίωση:

- Ευδοκίμηση ανθρωπίνων σχέσεων (επίλυση παρεξηγήσεων, ενίσχυση φιλικών δεσμών κ.ά.)
- Προώθηση εκπαιδευτικής διαδικασίας (επίλυση αποριών, έκφραση προβληματισμού, επικοινωνία με μαθητές άλλων σχολείων μέσα από τη λειτουργία διάφορων εκπαιδευτικών προγραμμάτων κ.ά.)
- Επίλυση προβλημάτων της λειτουργίας του σχολείου μέσα από τον διάλογο που αναπτύσσεται στα μαθητικά συμβούλια κ.ά.

Αποφώνηση: Σας ευχαριστώ που με ακούσατε...

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Η αφηγήτρια μεταφέρει προσωπικές της εμπειρίες και βιώματα μέσα από την ευρεία χρήση του πρώτου ενικού προσώπου (π.χ. *ήθελα να πάω, ήμουν πάντα η πρώτη...* κ.ά.) Αναφέρεται στην επιθυμία της να σπουδάσει Νομικά, στις επιδόσεις της στα μαθήματα κ.ά.

Μια άλλη γλωσσική επιλογή με την οποία επιτυγχάνεται η αμεσότητα και η ζωντάνια στο κείμενο είναι η χρήση του διαλόγου. Σε αυτόν παρατηρούνται στοιχεία προφορικότητας, όπως καθημερινές ή λαϊκές εκφράσεις (π.χ. *άστη μωρέ, ξεσκουριάσει το μυαλό της* κ.ά.)

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η μητέρα:

- Θεωρούσε ότι η θέση των γυναικών είναι στο σπίτι (γάμος, ανατροφή παιδιών)
- Δεν ήθελε η κόρη της να εργάζεται
- Δεν ήθελε η κόρη της να διαβάζει φιλοσοφικά βιβλία, για να μην γίνει «σουφραζέτα» και αποκτήσει επαναστατικές αντιλήψεις

Από την άλλη, η αφηγήτρια:

Επιθυμούσε να σπουδάσει και θεωρούσε τη μόρφωση σημαντική για μια γυναίκα αναγνωρίζοντας όμως ότι η ζωή της μητέρας της ήταν σκληρή («είχε δουλέψει σαν άντρας») και κατανοούσε ως ένα βαθμό το ότι η μητέρα της θεωρούσε το γάμο ως την πιο εύκολη δουλειά για τη γυναίκα. *(Αλλά δεν την αδικώ εντελώς, Ο μπαμπάς αναγκάστηκε να υποχωρήσει και με συμβούλευσε να κάνω κι εγώ το ίδιο)*